Costenla, 36 Cacheiras
15883 Teo -A Coruña-
(981 80 63 32 FAX 981 80 63 38
ies.cacheiras@edu.xunta.es
http://www.edu.xunta.es/centros/iescacheiras

DEPARTAMENTO DE GREGO

PROGRAMACIÓN INICIAL
CULTURA CLÁSICA 4º ESO

CURSO 2022-2023

Costenla, 36 Cacheiras
15883 Teo -A Coruña-
(981 80 63 32 FAX 981 80 63 38
ies.cacheiras@edu.xunta.es
http://www.edu.xunta.es/centros/iescacheiras

ÍNDICE

A. Elementos iniciais da programación comúns a todas as materias. **¡Error! Marcador no definido.**

I. Introdución e contextualización. 4

I.a Composición do Departamento 4

B. CULTURA CLÁSICA 4º 4

I.b Consideracións previas do Departamento 4

II Contribución ao desenvolvemento das competencias clave. 5

III. Concreción dos obxectivos para o curso. 5

IV. Concreción para cada estándar de aprendizaxe avaliable de temporalización, grao mínimo de consecución para superar a materia e procedementos e instrumentos de avaliación. 7

IV. 1. Concreción na táboa do curriculum. 7

IV.2. Temporalización por unidades didácticas. 13

IV.3. Procedementos e instrumentos de avaliación. 14

V. Concrecións metodolóxicas que require a materia. 14

VI.1 Materiais audiovisuais de cultura clásica: 15

VII Criterios de cualificación e promoción do alumnado. 20

VII.1 Criterios de cualificación 20

VII.2 Cualificación final do curso. 20

VII.2.1 3ª Avaliación. 20

VII.2.1 Avaliación Final. **¡Error! Marcador no definido.**

VII.3 Criterios de promoción e obtención do título. 20

Costenla, 36 Cacheiras
15883 Teo -A Coruña-
(981 80 63 32 FAX 981 80 63 38
ies.cacheiras@edu.xunta.es
http://www.edu.xunta.es/centros/iescacheiras

C. Elementos finais da programación comúns a todas as materias do Departamento. 21

VIII. Indicadores de logro para avaliar o proceso do ensino e a práctica docente. 21

IX. Organización das actividades de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes. 22

X. Organización dos procedementos que lle permitan ao alumnado acreditar os coñecementos necesarios en determinadas materias, no caso do bacharelato........22

XI. Deseño da avaliación inicial e medidas individuais ou colectivas que se poidan adoptar como consecuencia dos seus resultados. 22

XII. Medidas de atención á diversidade. 23

XIII. Concreción dos elementos transversais que se traballarán no curso que corresponda. (art. 4.1 D. 86/2016) 24

XIV. Actividades complementarias e extraescolares programadas por cada departamento didáctico. 25

XV. Mecanismos de revisión, avaliación e modificación das programacións didácticas en relación cos resultados académicos e procesos de mellora........26

XVI. ADAPTACIÓN da programación en relación aos posibles escenarios da COVID-19 seguindo as instrucións do 30 de xullo 2020, da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa. ....**¡Error! Marcador no definido.**

XVII. PROXECTO LECTOR 27

Costenla, 36 Cacheiras
15883 Teo -A Coruña-
(981 80 63 32 FAX 981 80 63 38
ies.cacheiras@edu.xunta.es
http://www.edu.xunta.es/centros/iescacheiras

I. Introdución e contextualización.

I.a Composición do Departamento

O Departamento de Grego comparte por lei co Departamento de Latín a materia de Cultura Clásica e, este curso comparte ademais o Obradoiro de Etimoloxía, por conseguinte esta programación atinxe ao seguinte profesorado.

Xefe de Departamento de Grego: Isabel Mª Losada Campa.

CULTURA CLÁSICA 4º

I.b Consideracións previas do Departamento

A materia de Cultura Clásica ten un triplo **obxectivo primordial,** tal como o define o **Decreto 86/2015, do 25 de xuño**, polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia, a saber:

1. Achegar o alumnado ao estudo das civilizacións grega e latina nos ámbitos literario, artístico, filosófico, científico, socio-político e lingüístico,

2. Tomar conciencia da influencia, o mantemento e a presenza destes aspectos na cultura occidental,

3. Comprender a súa identidade cultural, así como as manifestacións que a definen reflexionando sobre o legado clásico como o patrimonio común para os cidadáns e as cidadás de Europa.

Debido á optatividade da materia, como en cursos anteriores, enfocaremos con flexibilidade a adecuación dos contidos ás características do centro e ao alumnado que escolla esta opción. Os bos resultados e a satisfacción dos alumnos nos avalan

Costenla, 36 Cacheiras
15883 Teo -A Coruña-
(981 80 63 32 FAX 981 80 63 38
ies.cacheiras@edu.xunta.es
http://www.edu.xunta.es/centros/iescacheiras

II Contribución ao desenvolvemento das competencias clave.

As competencias clave traballaranse en todos os bloques, pero especialmente nos que se especifican na táboa seguinte:

(CCL). Comunicación lingüística	É a competencia clave no bloque lingüístico, xa que permite descubrir as raíces grecorromanas do vocabulario das linguas que utiliza e fomenta a comunicación textual e oral.
(CMCCT). Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía	A visión da xeografía e historia de Grecia e Roma impulsará o alumnado a comprender os procesos de cambio desde o mundo antigo ata a actualidade, traballando a competencia matemática e as competencias básicas en ciencia e tecnoloxía, mediante unha análise de fenómenos de complexidade progresiva, o razoamento lóxico e o rigor científico.
(CD). Competencia dixital	As novas tecnoloxías da información e da comunicación estarán presentes no labor cotián na aula, traballando, deste xeito, a competencia dixital. No bloque non lingüístico os propios contidos da materia fomentan a expresión a través da audiovisual e dixital.
(CAA). Aprender a aprender	Traballarase coa procura de información guiada polo profesorado xa que o alumnado está iniciándose na selección, na avaliación, na comprensión e na produción de información cada vez máis complexa. A perseveranza, os hábitos de estudo, a autonomía e o traballo en equipo son capacidades que se poden afianzar neste capítulo.
(CSC). Competencias sociais e cívicas	Potenciaranse coa descuberta da historia de Grecia e Roma no ámbito da política, a sociedade e a vida cotiá.
(CSIEE). Sentido de iniciativa e espírito emprendedor	Traballarase coa planificación de proxectos en equipo, reforzando os valores democráticos, a participación cidadá e a toma de decisións responsables.
(CCEC). Conciencia e expresións culturais	A aproximación ás manifestacións artísticas e literarias do mundo clásico desenvolverá a conciencia e expresión culturais, xa que porá en valor o noso patrimonio cultural, arqueolóxico, nos museos e nas manifestacións máis inmateriais da cultura grecorromana, como o pensamento, as crenzas, a mitoloxía, a estética e a ética.

III. Concreción dos obxectivos para o curso.

Os obxectivos xerais da materia e os de etapa son as capacidades que define o **Decreto 86/2015, do 25 de xuño**, polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia e a el me remito expoñendo aquí unicamente unha relación resumida que permita a interpretación da táboa do punto anterior:

III.1 Obxectivos de etapa

a) Asumir os seus deberes, e dereitos co respecto e tolerancia, como valores comúns da cidadanía democrática.

b) Consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo.

c) Valorar, respectar e defender a igualdade de dereitos e oportunidades entre sexos e rexeitar a discriminación por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar calquera manifestación de violencia contra a muller.

d) Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións coas demais persoas, así como rexeitar a violencia,.

Costenla, 36 Cacheiras
15883 Teo -A Coruña-
(981 80 63 32 FAX 981 80 63 38
ies.cacheiras@edu.xunta.es
http://www.edu.xunta.es/centros/iescacheiras

e) Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información, para adquirir novos coñecementos con sentido crítico.

f) Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, e aplicar os seus métodos para identificar problemas nos campos do coñecemento e da experiencia.

g) Desenvolver o espírito emprendedor, a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.

h) Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua galega e na lingua castelá, textos e mensaxes complexas, e iniciarse na lectura da literatura.

i) Comprender e expresarse nunha ou máis linguas estranxeiras de maneira apropiada.

l) Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e da historia propias e das outras persoas, o patrimonio artístico e cultural.

m) Coñecer e aceptar o propio corpo e respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais para favorecer o desenvolvemento persoal e social. Coñecer e valorar a sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar criticamente os hábitos sociais de saúde, consumo, coidado dos seres vivos e do medio ambiente, contribuíndo á súa conservación e mellora.

n) Apreciar e utilizar a creación artística e comprender a linguaxe das manifestacións artísticas.

ñ) Coñecer e valorar os aspectos básicos do patrimonio de Galicia, participar na súa conservación e mellora, e respectar a diversidade como dereito dos pobos e das persoas.

o) Coñecer e valorar a importancia do uso da lingua galega como elemento fundamental da identidade de Galicia, como medio de relación interpersoal e expresión de riqueza cultural.

III.2 Obxectivos da materia

O currículo básico da materia articúlase en bloques temáticos pertencentes a **dous ámbitos diferentes** que sinalan os obxectivos da materia:

IIV.2.1 O ámbito lingüístico orientado fundamentalmente a analizar a relación de parentesco entre as linguas clásicas e un bo número das que se falan na actualidade. Concretamente:
III.2.1.1 O estudo da orixe e a evolución da familia lingüística indoeuropea, á que pertencen o grego e o latín e da que se deriva unha boa parte das linguas modernas.
III.2.1.2 A descrición do marco histórico e xeográfico onde ten lugar esa evolución.
III.2.1.3 A orixe e a evolución da escritura e a súa diversidade de sistemas e alfabetos.
III.2.1.4 O papel que o latín e o grego xogaron na configuración das linguas modernas, en especial na composición culta e na formación do léxico.
III.2.1.5 A comprensión da propia lingua e o seu uso como elemento esencial para a comunicación e a adquisición de coñecementos.

III.2.2 No **ámbito non lingüístico** englóbase o resto dos aspectos máis característicos da cultura grecorromana, de xeito que o alumnado sexa quen de analizar e comprender os trazos comúns e diversos, valorar a herdanza clásica e respectar o patrimonio cultural da humanidade.

III.2.2.1 O marco xeográfico e histórico en que se desenvolveron as civilizacións grega e romana ao longo do tempo como orixe da civilización occidental.
III.2.2.2 O estudo das relixións grega e romana, a relixiosidade oficial, os cultos públicos e privados, as manifestacións deportivas relacionadas, as festividades relixiosas e os valores culturais asociados a ela.
III.2.2.3 A mitoloxía, as narracións míticas e lendarias, o mundo dos deuses e dos heroes, e o seu mantemento na cultura contemporánea.

Costenla, 36 Cacheiras
15883 Teo -A Coruña-
(981 80 63 32 FAX 981 80 63 38
ies.cacheiras@edu.xunta.es
http://www.edu.xunta.es/centros/iescacheiras

III.2.2.4 As manifestacións artísticas das civilizacións grega e romana, que serviron e serven de modelo a moitas das producións actuais, a arquitectura, a escultura e as artes decorativas.

III.2.2.5 A literatura, cuxa configuración en xéneros e o legado de temas, tópicos e recursos estilísticos que determina toda a nosa tradición literaria.

III.2.2.6 A vida cotiá, a organización política e social do mundo grecorromano, as clases sociais, a vida pública e privada, e os valores cívicos que se transmitiron á cultura occidental.

IV. Concreción para cada estándar de aprendizaxe avaliable de temporalización, grao mínimo de consecución para superar a materia e procedementos e instrumentos de avaliación.

IV. 1. Concreción na táboa do curriculum.

C. clave	Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo	Instrumentos de avaliación		Temporalización
		Bloque 1. Xeografía			%	PE	TA	
CMCCT CD CAA	f o	B1.1. Marco xeográfico das civilizacións grega e romana.	B1.1. Localizar nun mapa fitos xeográficos e enclaves concretos relevantes para o coñecemento das civilizacións grega e romana.	CCB1.1.1. Sinala sobre un mapa o marco xeográfico en que se sitúan en distintos períodos as civilizacións grega e romana, delimitando o seu ámbito de influencia, establecendo conexións con outras culturas próximas e situando con precisión puntos xeográficos, cidades ou restos arqueolóxicos coñecidos pola súa relevancia histórica.	50		x	1º TR
CSC CD CAA	f o	B1.1. Marco xeográfico das civilizacións grega e romana.	B1.2. Describir os marcos xeográficos en que se desenvolven as civilizacións grega e romana ao longo da súa historia.	CCB1.2.1. Enumera aspectos do marco xeográfico que poden ser considerados determinantes no desenvolvemento das civilizacións grega e latina, e achega exemplos para ilustrar e xustificar as súas formulacións.	1		X	1º TR
		Bloque 2. Historia						
CAA CMCCT CD CSC	e ñ	B2.1. Marco histórico da civilización grega: das civilizacións minoica e micénica ao mundo helenístico. B2.2. Marco histórico da civilización romana: Monarquía, República e Imperio.	B2.1. Identificar, describir e explicar o marco histórico en que se desenvolven as civilizacións grega e romana.	CCB2.1.1. Sabe enmarcar determinados feitos históricos nas civilizacións grega e romana e no período histórico correspondente, póndoos en contexto e relacionándoos con outras circunstancias contemporáneas.	50	X		1º TR
CSIEE CMCCT CD CSC	f e g	B2.1. Marco histórico da civilización grega: das civilizacións minoica e micénica ao mundo helenístico.	B2.2. Coñecer as principais características de cada período da historia de Grecia e	CCB2.2.1. Distingue con precisión as etapas da historia de Grecia e Roma, nomeando e situando no tempo os principais fitos asociados a cada unha delas.	50	X		1º TR

C. clave	Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo	Instrumentos de avaliación		Temporalización
CMCCT CAA CSC	ñ	B2.2. Marco histórico da civilización romana: Monarquía, República e Imperio.	Roma, e saber situar nun eixe cronolóxico feitos históricos.	CCB2.2.2. Explica o proceso de transición que se produce entre as etapas da historia de Grecia e Roma, describindo as circunstancias que interveñen no paso de unhas a outras.	1		X	1º TR
CD CMCCT CSC				CCB2.2.3. Elabora eixes cronolóxicos en que se representen fitos históricos salientables, consultando ou non fontes de información.	1		X	1º TR
CMCCT CD CSC				CCB2.2.4. Sitúa dentro dun eixe cronolóxico o marco histórico en que se desenvolven as civilizacións grega e romana, sinalando períodos e identificando en cada un as conexións máis importantes que presentan con outras civilizacións.	1		X	1º TR
CCEC CAA CSC CCL	ñ o	B2.1. Marco histórico da civilización grega: das civilizacións minoica e micénica ao mundo helenístico. B2.2. Marco histórico da civilización romana: Monarquía, República e Imperio.	B2.3. Coñecer as características fundamentais da romanización de Hispania e Gallaecia.	CCB2.3.1. Explica a romanización de Hispania e Gallaecia, describindo as súas causas e delimitando as súas fases.	50	X		3º TR
CSC CAA CCEC CCL				CCB2.3.2. Enumera, explica e ilustra con exemplos os aspectos fundamentais que caracterizan o proceso da romanización de Hispania e Gallaecia, sinalando a súa influencia na historia posterior do noso país.	1		X	3º TR
		Bloque 3. Mitoloxía						
	b	B3.1. O panteón grego e romano.	B3.1. Coñecer os principais deuses da mitoloxía grecolatina.	CCB3.1.1. Pode nomear coa súa denominación grega e latina os principais deuses e heroes da mitoloxía grecolatina, sinalando os trazos que os caracterizan, os seus atributos e o seu ámbito de influencia, explicando a súa xenealoxía e establecendo as relacións entre os diferentes deuses.	50	X		1º TR 2º TR 3º TR
CD CCEC CCL	e a b ñ	B3.2. Mitos grecolatinos. Os heroes.	B3.2. Coñecer os mitos e os heroes grecolatinos, e establecer semellanzas e diferenzas entre os mitos e os heroes antigos e os actuais.	CCB3.2.1. Identifica dentro do imaxinario mítico deuses, semideuses e heroes, e explica os principais aspectos que os diferencian.	50	X		1º TR 2º TR 3º TR
CCEC CD CCL				CCB3.2.2. Sinala semellanzas e diferenzas entre os mitos da antigüidade clásica e os pertencentes a outras culturas, comparando o seu tratamento na literatura ou na tradición relixiosa.	1		X	3º TR
CAA CSC CCEC CD				CCB3.2.3. Recoñece e ilustra con exemplos o mantemento do mítico e da figura do heroe na nosa cultura, analizando a influencia da tradición clásica neste fenómeno e sinalando as principais semellanzas e diferenzas que se observan entre ambos os tratamentos, asociándoas a outros trazos culturais propios de cada época.	1		X	3º TR

Costenla, 36 Cacheiras
15883 Teo -A Coruña-
(981 80 63 32 🖹 FAX 981 80 63 38
ies.cacheiras@edu.xunta.es
http://www.edu.xunta.es/centros/iescacheiras

C. clave	Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo	Instrumentos de avaliación		Temporalización
CCEC CMCCT CD CSC				CCB3.2.4. Recoñece referencias mitolóxicas nas artes plásticas, sempre que sexan claras e sinxelas, describindo, a través do uso que se fai destas, os aspectos básicos que en cada caso se asocian á tradición grecolatina.	50	X		1º TR 2º TR 3º TR
CCEC CD	l ñ	B3.3. Relixión grega.	B3.3. Coñecer e comparar as características da relixiosidade e da relixión grega coas actuais.	CCB3.3.1. Enumera e explica as principais características da relixión grega, póndoas en relación con outros aspectos básicos da cultura helénica e establecendo comparacións con manifestacións relixiosas propias doutras culturas.	50	X		1º TR
CSC CMCCT CCEC	b	B3.4. Relixión romana: culto público e privado.	B3.4. Explicar os fundamentos da relixiosidade romana e distinguir a relixión oficial das manifestacións do culto privado.	CCB3.4.1. Distingue a relixión oficial de Roma dos cultos privados, e explica os trazos que lles son propios.	50	X		2º TR
		Bloque 4. Arte						
CD CCEC	l b	B4.1. Fundamentos da arte clásica.	B4.1. Coñecer as características fundamentais da arte clásica e relacionar manifestacións artísticas actuais cos seus modelos clásicos.	CCB4.1.1. Recoñece os trazos básicos da arte clásica nas manifestacións artísticas antigas e actuais.	50	X		1º TR 2º TR
CMCCT CD CCEC				CCB4.1.2. Realiza eixes cronolóxicos e sitúa neles aspectos relacionados coa arte grecolatina, asociándoos a outras manifestacións culturais ou a fitos históricos.	1		X	2º TR
CCEC CMCCT CD	l	B4.2. Arquitectura en Grecia e Roma: tipos de edificios e ordes arquitectónicas.	B4.2. Identificar as características máis salientables da arquitectura grecorromana en relación cos edificios máis singulares.	CCB4.2.1. Recoñece as características esenciais das arquitecturas grega e romana, identificando en imaxes a orde arquitectónica á que pertencen distintos monumentos, para razoar a súa resposta.	50	X		1º TR 2º TR
CCEC CMCCT CD	l	B4.3. Escultura en Grecia e Roma: etapas, estilos e temáticas.	B4.3. Coñecer as manifestacións escultóricas da arte grega e romana ao longo da Antigüidade e identificar a súa temática.	CCB4.3.1. Recoñece esculturas gregas e romanas en imaxes, encádraas nun período histórico e identifica nelas motivos mitolóxicos, históricos ou culturais.	50	X		1º TR 2º TR
CSC CMCCT CD CCEC	l ñ	B4.4. Enxeñería romana: obras públicas e urbanismo. Vías romanas.	B4.4. Coñecer as creacións urbanísticas romanas, así como a súa rede viaria.	CCB4.4.1. Describe as características, os principais elementos e a función das grandes obras públicas romanas, explicando e ilustrando con exemplos a súa importancia para o desenvolvemento do Imperio e a súa influencia en modelos urbanísticos posteriores.	50	X		2º TR
CAA CD CCEC CMCCT	e ñ	B4.5. Herdanza clásica no patrimonio artístico.	B4.5. Coñecer e saber localizar os principais monumentos clásicos do patrimonio español e europeo.	CCB4.5.1. Localiza nun mapa os principais monumentos clásicos do patrimonio español e europeo, identificando a partir de elementos concretos o seu estilo e súa cronoloxía aproximada.	50	X		3º TR
		Bloque 5. Sociedade e vida cotiá						

Costenla, 36 Cacheiras
15883 Teo -A Coruña-
(981 80 63 32 FAX 981 80 63 38
ies.cacheiras@edu.xunta.es
http://www.edu.xunta.es/centros/iescacheiras

C. clave	Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo	Instrumentos de avaliación		Temporalización
CSC CCL	a	B5.1. Organización política en Grecia e en Roma.	B5.1. Coñecer as características das principais formas de organización política presentes no mundo clásico, e establecer semellanzas e diferenzas entre elas.	CCB5.1.1. Nomea os principais sistemas políticos da antigüidade clásica e describe, dentro de cada un, a forma de distribución e o exercicio do poder, as institucións, o papel que estas desempeñan e os mecanismos de participación política.	50	X		1º TR 2º TR 3º TR
CSIEE CSC CCL	g h ñ	B5.2. Sociedade en Grecia e Roma: clases sociais.	B5.2. Coñecer as características e a evolución das clases sociais en Grecia e Roma.	CCB5.2.1. Describe a organización das sociedades grega e romana, explicando as características das clases sociais e os papeis asignados a cada unha, relacionando estes aspectos cos valores cívicos da época e comparándoos cos actuais.	50	X		1º TR 2º TR
CCL CSC CCL				CCB5.2.2. Describe as principais características e a evolución dos grupos que compoñen as sociedades grega e romana.	1		X	1º TR 2º TR
CSC CCL	c ñ	B5.3. A familia en Grecia e Roma.	B5.3. Coñecer a composición da familia e os papeis asignados aos seus membros.	CCB5.3.1. Identifica e explica os papeis que desempeña dentro da familia cada un dos seus membros, identificando e explicando a través deles estereotipos culturais e comparándoos cos actuais.	50	X		1º TR 2º TR
CD CAA CSC	m	B5.4. Vida cotiá en Grecia e Roma: vivenda, hixiene, alimentación, vestimenta e traballo.	B5.4. Coñecer os trazos máis salientables da vida cotiá en Grecia e Roma.	CCB5.4.1. Identifica e describe os tipos de vivenda, o modo de alimentación, os hábitos de hixiene e a vestimenta en Grecia e Roma.	50	X		1º TR 2º TR
CAA CMCCT CSC CCL				CCB5.4.2. Identifica e describe formas de traballo e relaciónaas cos coñecementos científicos e técnicos da época, e explica a súa influencia no progreso da cultura occidental.	10		X	1º TR 2º TR
CSIEE CAA CSC CCL	d	B5.5. Espectáculos públicos en Grecia e Roma.	B5.5. Identificar as principais formas de lecer da antigüidade.	CCB5.5.1. Describe as principais formas de lecer das sociedades grega e romana, analizando a súa finalidade, os grupos aos que van dirixidas e a súa función no desenvolvemento da identidade social.	50	X		1º TR 2º TR 3º TR
CD CAA CSC CCL	ñ	B5.5. Os espectáculos públicos en Grecia e Roma.	B5.6. Relacionar e establecer semellanzas e diferenzas entre as manifestacións deportivas da Grecia Clásica e as actuais.	CCB5.6.1. Explica a orixe e a natureza dos Xogos Olímpicos, comparándoos e destacando a súa importancia con respecto a outras festividades deste tipo existentes na época, e comenta o seu mantemento no mundo moderno, establecendo semellanzas e diferenzas entre os valores culturais aos que se asocian en cada caso.	50	X		1º TR
		Bloque 6. Lingua e literatura						
CD CCEC CCL	e	B6.1. Historia da escritura. Signos e materiais.	B6.1. Coñecer a existencia de diversos tipos de escritura, distinguilos e comprender as súas funcións.	CCB6.1.1. Recoñece tipos de escritura, clasifícaos consonte súa natureza e a súa función, e describe os trazos que os distinguen.	1		X	1º TR

Costenla, 36 Cacheiras
15883 Teo -A Coruña-
(981 80 63 32 FAX 981 80 63 38
ies.cacheiras@edu.xunta.es
http://www.edu.xunta.es/centros/iescacheiras

C. clave	Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo	Instrumentos de avaliación		Temporalización
CAA CCEC CCL	e	B6.2. Orixe do alfabeto. O alfabeto grego e o alfabeto romano.	B6.2. Coñecer a orixe do alfabeto e distinguir os tipos de alfabetos usados na actualidade.	CCB6.2.1. Nomea e describe os trazos principais dos alfabetos máis utilizados no mundo occidental, diferenciándoos doutros tipos de escrituras, e explica a súa orixe.	50	X		1º TR
CD CMCCT CCEC CCL	f	B6.2. Orixe do alfabeto. O alfabeto grego e o alfabeto romano.	B6.3. Recoñecer a presenza de elementos dos alfabetos grego e latino nos alfabetos actuais.	CCB6.3.1. Explica a influencia dos alfabetos grego e latino na formación dos alfabetos actuais, e sinala nestes últimos a presenza de determinados elementos tomados dos primeiros.	1		X	1º TR
CMCCT CD CSC	f ñ o	B6.3. As linguas do mundo. O indoeuropeo e as súas familias lingüísticas.	B6.4. Coñecer a orixe común das linguas indoeuropeas.	CCB6.4.1. Enumera e localiza nun mapa as principais ramas da familia das linguas indoeuropeas, sinalando os idiomas modernos que se derivan de cada unha e os aspectos lingüísticos que evidencian o seu parentesco.	1		X	1º TR
CCL CCEC				CCB6.4.2.Describe a evolución das linguas romances a partir do latín como un proceso histórico, explicando e ilustrando con exemplos os elementos que evidencian do xeito máis visible a súa orixe común e o parentesco existente entre elas.	1		X	2º TR
CSC CD CCL CCA	l ñ o	B6.4. As linguas romances.	B6.5. Identificar as linguas europeas romances e non romances, e localizalas nun mapa.	CCB6.5.1. Identifica as linguas que se falan en Europa e en España, diferenciando pola súa orixe as romances e as non romances, e delimita nun mapa as zonas onde se utilizan.	50	X		2º TR
CCL CCA	h ñ o	B6.5. Composición e derivación culta de orixe grega e latina.	B6.6. Identificar a orixe grecolatina do léxico das linguas de España e doutras linguas modernas.	CCB6.6.1. Recoñece e explica o significado dalgúns dos helenismos e latinismos máis frecuentes utilizados no léxico das linguas faladas en España e doutras linguas modernas, e explica o seu significado a partir do termo de orixe.	50	X		1º TR 2º TR
CCL CCA				CCB6.6.2. Explica o significado de palabras a partir da súa descomposición e da análise etimolóxica das súas partes.	50	X		1º TR 2º TR
CCA CCL	e ñ o	B6.6. Latinismos, palabras patrimoniais, cultismos e semicultismos.	B6.7. Distinguir e identificar latinismos, cultismos, semicultismos e termos patrimoniais.	CCB6.7.1. Identifica e diferenza con seguridade cultismos, semicultismos e termos patrimoniais, en relación co termo de orixe sen, necesidade de consultar dicionarios nin outras fontes de información.	1		X	1º TR 2º TR
CD CCL				CCB6.7.2. Coñece o significado das principais locucións latinas de uso actual.	50	X		2º TR
CCL CCA	f l ñ o	B6.7. Principais regras de evolución fonética do latín ao galego e ao castelán.	B6.8. Facer evolucións desde o latín ao galego e ao castelán, tendo en conta os fenómenos fonéticos.	CCB6.8.1. Explica os procesos de evolución dalgúns termos desde o étimo latino ata os seus respectivos derivados nas linguas romances, describindo algúns dos fenómenos fonéticos producidos e ilustrándoos con outros exemplos.	1		X	2º TR
CCA CCL				CCB6.8.2. Realiza evolucións do latín ao galego e ao castelán aplicando as regras fonéticas de evolución.	1		X	3º TR

Costenla, 36 Cacheiras
15883 Teo -A Coruña-
(981 80 63 32 FAX 981 80 63 38
ies.cacheiras@edu.xunta.es
http://www.edu.xunta.es/centros/iescacheiras

C. clave	Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo	Instrumentos de avaliación		Temporalización
CCL CCA	f	B6.8. Léxico grecolatino na linguaxe científica e técnica.	B6.9. Coñecer e utilizar con propiedade terminoloxía científico-técnica de orixe grecolatina.	CCB6.9.1. Explica a partir da súa etimoloxía termos de orixe grecolatina propios da linguaxe científico-técnica e sabe usalos con propiedade.	50	X		1º TR 2º TR
CCL CCA	h ñ o	B6.9. Presenza das linguas clásicas nas linguas modernas.	B6.10. Constatar o influxo das linguas clásicas en linguas non derivadas delas.	CCB6.10.1. Demostra o influxo do latín e o grego sobre as linguas modernas servíndose de exemplos para ilustrar o mantemento nestas de elementos léxicos morfolóxicos e sintácticos herdados das primeiras.	1		X	3º TR
CCEC CCL CCA	l	B6.10. Xéneros literarios grecolatinos: autores e obras principais.	B6.11. Coñecer as principais características dos xéneros literarios grecolatinos e a súa influencia na literatura posterior.	CCB6.11.1. Describe as características esenciais dos xéneros literarios grecolatinos e recoñece a súa influencia na literatura posterior.	1		X	1º TR 2º TR
CCEC CCL	l	B6.10. Xéneros literarios grecolatinos: autores e obras principais.	B6.12. Coñecer os fitos esenciais das literaturas grega e latina como base literaria da cultura europea e occidental.	CCB6.12.1. Nomea aos autores máis representativos da literatura grecolatina, encádraos no seu período histórico e cita as súas obras máis coñecidas.	1		X	1º TR 2º TR
		Bloque 7. Supervivencia na actualidade						
CCL CAA	l n ñ	B.7.1. Civilización grecolatina nas artes e na organización social e política actual.	B7.1. Recoñecer a presenza da civilización clásica nas artes e na organización social e política.	CCB7.1.1. Sinala e describe algúns aspectos básicos da cultura e a civilización grecolatina que sobreviviron ata a actualidade, demostrando a súa vixencia nunha e noutra época mediante exemplos.	50	X		3º TR
CAA CCEC	l n ñ	B7.2. Mitoloxía e temas lendarios nas manifestacións artísticas actuais.	B7.2. Coñecer a supervivencia da mitoloxía e os temas lendarios nas manifestacións artísticas actuais.	CCB7.2.1. Demostra a supervivencia da mitoloxía e os temas lendarios mediante exemplos de manifestacións artísticas contemporáneas nas que están presentes estes motivos.	50	X		1º TR 2º TR 3º TR
CCL CSC	l ñ	B7.3. Historia de Grecia e Roma e a súa presenza no noso país.	B7.3. Identificar os aspectos máis importantes da historia de Grecia e Roma e a súa presenza no noso país e recoñecer as pegadas da cultura romana en diversos aspectos da civilización actual.	CCB7.3.1. Enumera e explica algúns exemplos concretos nos que se pon de manifesto a influencia que o mundo clásico tivo na historia e as tradicións do noso país.	50	X		3º TR
CD CAA	b e	B7.4. Traballos de investigación sobre a civilización clásica na nosa cultura.	B7.4. Realizar traballos de investigación sobre a supervivencia da civilización clásica na contorna, utilizando as tecnoloxías da información e a comunicación.	B7.4.1. Utiliza as tecnoloxías da información e a comunicación para buscar información e realizar traballos de investigación acerca da supervivencia da civilización clásica na nosa cultura.	50		X	1º TR 2º TR 3º TR

Costenla, 36 Cacheiras
15883 Teo -A Coruña-
(981 80 63 32 FAX 981 80 63 38
ies.cacheiras@edu.xunta.es
http://www.edu.xunta.es/centros/iescacheiras

IV.2. Temporalización por unidades didácticas.

- **IV.1.a 1º trimestre. 3 sesións semanais X 12 semanas = 36 sesións – 3 festivos = 33 sesións**

UNIDADES DIDÁCTICAS

1. Marco xeográfico da Grecia antiga. As polis. As colonias.
2. Atenas: edificios principais e estrutura da cidade. Orixes míticos de Atenas. As guerras médicas. Pericles. A democracia ateniense. A guerra do Peloponeso
3. A sociedade ateniense. A sociedade espartana. As mulleres en Atenas. Leónidas.
4. Alexandre Magno. Conquistas de Alexandre. Evolución posterior do seu imperio.
5. Os deuses olímpicos: caracterización e atributos principais.
6. Os oráculos. Delfos: edificios principais. A Pitia. Mito de Edipo.
7. Os xogos olímpicos: importancia e evolución das probas. O péntatlon. Olimpia: edificios principais.
8. A Ilíada. A guerra de Troia. O xuízo de Paris. Aquiles. Héctor. Historicidade da guerra.
9. A Odisea. Percorrido e aventuras de Ulises.
10. O teatro: orixes e características. Os xéneros: traxedia e comedia. Estrutura e partes dun teatro grego.
11. A escultura grega: períodos arcaico, clásico e helenístico. A regra da proporción: o Doríforo.

- **IV.1.b 2º trimestre. 3 sesións semanais X 14 semanas = 42 sesións – 1 festivos = 41 sesións**

UNIDADES DIDÁCTICAS

1. A fundación de Roma. A lenda. A historia
2. A cidade de Roma. Emprazamento e edificios principais
3. A República. A sociedade. Organización e clases sociais.
4. As guerras púnicas. Un enfrontamento de civilizacións.
5. Xulio César. A conquista da Galia. Traxectoria política e asasinato de César.

Costenla, 36 Cacheiras
15883 Teo -A Coruña-
(981 80 63 32 FAX 981 80 63 38
ies.cacheiras@edu.xunta.es
http://www.edu.xunta.es/centros/iescacheiras

6. Os escravos. orixes e funcións. Os libertos.
7. Espectáculos públicos. Gladiadores. O anfiteatro. O Coliseo
8. Pompeia, unha cápsula do tempo. A arqueoloxía.
9. As termas, edificios públicos.
10. O imperio. O primeiro emperador. Os emperadores máis coñecidos.

- **IV.1.C 3º trimestre. 3 sesións semanais X 10 semanas = 30 sesións – 4 festivos = 26 sesións**

UNIDADES DIDÁCTICAS

1. A expansión romana, Hispania. Mérida
2. As colonias. Os habitantes. O goberno das colonias. Principais colonias.
3. A organización do exército: campamentos, tácticas e indumentaria
4. As vías de comunicación. Construción e función das vías. Principais vías de Hispania. Os vehículos
5. A familia romana. Os membros da familia. O matrimonio. Os nomes. A educación dos fillos
6. A casa. Tipos de vivendas. Principais estancias.
7. A relixión romana. Cultos públicos e privados. Os sacerdotes.
8. A morte en Roma. Os funerais. O latín na literatura e no tempo.
9. O Imperio romano a partir do século III d. C. á súa caída. O cristianismo.

IV.3. Procedementos e instrumentos de avaliación.

En 4º de E.S.O. puntuaremos aos nosos alumnos atendendo tanto ao traballo, participación e esforzo na aula, como ás probas escritas ao final de cada trimestre.

V. Concrecións metodolóxicas que require a materia.

1. Traballarase a diario con material audiovisual e textos por medio dos que se acheguen os contidos aos alumnos.
2. Realizaranse exercicios de etimoloxía co fin de detectar e comprender os helenismos, cultismos, palabras patrimoniais e latinismos máis frecuentes do vocabulario común e do léxico científico e técnico das linguas modernas a partir de termos que aparezan nos textos.

Costenla, 36 Cacheiras
15883 Teo -A Coruña-
(981 80 63 32 FAX 981 80 63 38
ies.cacheiras@edu.xunta.es
http://www.edu.xunta.es/centros/iescacheiras

3. Daránselle pautas, explicacións e apoio para realizar un traballo de investigación ao longo do curso sobre a persistencia do mundo grego e romano, consultando as fontes directas e utilizando as tecnoloxías da información e da comunicación como ferramenta de organización e exposición final.

4. Outro punto de interese é que o dicionario mitolóxico e histórico, con mala fama en certos ambientes e métodos, parece absolutamente necesario para que o alumnado adquira desde o primeiro momento o vocabulario básico e esixe o desenvolvemento dun criterio racional e de selección que supere o buraco negro no que o alumno pode perdese.

5. Situaranse eses datos e aspectos históricos no tempo e no espazo, identificando as súas manifestacións culturais básicas e recoñecendo a súa pegada na nosa civilización.

VI.1 Materiais audiovisuais de cultura clásica:

Para o tema inicial do alfabeto

- ALPHABET: The Story of Writing de Donald Jackson.

Para a Mitoloxía

- EL NARRADOR DE HISTORIAS. MITOS GRIEGOS de David Garfath, Tony Smith, John Madden, Paul Weiland. 2005
- LUCHA DE DIOSES: La Teogonía, Zeus, Hades, El Minotauro, Medusa, Ulises y la maldición del Mar y Ulises y la venganza. Producido por KPI para el canal HISTORIA de NATIONAL GEOGRAPHIC.
- FURIA DE TITANES de WARNER BROS PICTURES
- Hércules. El origen de la leyenda de Renny Harlin. 2014
- Hercules de Brett Ratner. 2014
- INMORTALS de WARNER BROS PICTURES
- JASÓN Y LOS ARGONAUTAS de HALLMARK ENTERTAIMENT
- TROYA: Mitos y Misterios de NATIONAL GEOGRAPHIC.
- TROYA de Wolfgang Petersen
- LA ODISEA, editada en DVD por RHI

Para a Historia e vida cotiá

Costenla, 36 Cacheiras
15883 Teo -A Coruña-
(981 80 63 32 FAX 981 80 63 38
ies.cacheiras@edu.xunta.es
http://www.edu.xunta.es/centros/iescacheiras

- LA ATLÁNTIDA: EL FIN DE UN MUNDO, EL NACIMIENTO DE UNA LEYENDA de Tony Mitchell
- THERA, LA POMPEYA DEL EGEO de la colección Los grandes descubrimientos de la arqueología de Planeta-De Agostini
- BATALLAS LEGENDARIAS: MARATÓN del Canal HISTORIA de NATIONAL GEOGRAPHIC
- ESPARTA: Código de Honor del Canal HISTORIA de NATIONAL GEOGRAPHIC.
- LA ÚLTIMA BATALLA DE LOS 300 del Canal HISTORIA de NATIONAL GEOGRAPHIC
- 300 de WARNER BROS PICTURES
- GRECIA: El esplendor de la gran Civilización Helénica.
- LAS SIETE MARAVILLAS: GRECIA de ATLANTIC PRODUCTIONS.
- ÁGORA DE Alejandro Amenábar
- LA ANTIGUA ROMA. GRANDEZA Y CAIDA DE UN IMPERIO
- CLEOPATRA de Mankiewicz
- AUGUSTUS. EL PRIMER EMPERADOR. Roger Young. Peter O'Toole. Charlotte Rampling
- LA LEGIÓN DEL ÁGUILA de Kevin Macdonald
- COLISEO: RUEDO MORTAL DE ROMA de la BBC
- ROMA ANTICA IN 3D de ALTAIR4 MULTIMEDIA EDITORE
- POMPEYA EL ÚLTIMO DÍA de la BBC
- Pompeya de Paul W.S. Anderson. 2014
- GOLFUS DE ROMA de Richard Lester.
- Episodio de carrera de carros del peplum clásico BEN-HUR de William Wyler
- Episodios de la escuela de gladiadores de ESPARTACO
- GLADIATOR de Ridley Scott
- EL IMPERIO ROMANO de CANAL HISTORIA

Costenla, 36 Cacheiras
15883 Teo -A Coruña-
(981 80 63 32 FAX 981 80 63 38
ies.cacheiras@edu.xunta.es
http://www.edu.xunta.es/centros/iescacheiras

VI.2 Outros recursos

- ECO Y NARCISO. ETIMOLOGÍAS GRECOLATINAS DEL LÉXICO CIENTÍFICO, TÉCNICO Y HUMANÍSTICO de M. CAPELLÀ SOLER**,** Oviedo, Ediciones Eureka, 2002
- EL JUEGO DE LA MITOLOGÍA GRIEGA de Lillo Redonet, Fernando. Madrid
- VENI, VIDI, VICI. EL JUEGO DE LAS LOCUCIONES Y FRASES LATINAS de Lillo Redonet, Fernando. Madrid. 2005
- JUEGOS Y PASATIEMPOS DE LA ANTIGÜEDAD de Rodríguez Rodríguez, Javier R.y Carlos Fernández Antón. Editorial: Glyphos. Valladolid. 2013

VI.3 Páxinas de consulta:

Son infinitas polo que só citaremos algunha xenéricas como LA WEB DE LA CULTURA CLÁSICA (http://inicia.es/de/catelat/index_a.html) ou CULTURACLASICA.NET (http://www.culturaclasica.net/) con enlaces a todas as demais.

VI.4 Recursos de produción propia:

Vennos dando moi bo resultado o uso de fichas ilustradas, realizadas polo propio departamento, coas que os alumnos poden xogar e memorizar os termos máis produtivos e os nomes.

1. Para o estudio das etimoloxías e do léxico serva a modo de exemplo a mostra seguinte para *terra, día, principio, deus, morte e cosmos.*

ἡ γῆ, γῆς	ἡ ἡμερα-ας	ἡ ἀρχή-ῆς	ὁ θεός-ῦ	ὁ θάνατος-ου	ὁ κόσμος-ου
		→α<>ω			

Costenla, 36 Cacheiras
15883 Teo -A Coruña-
(981 80 63 32 FAX 981 80 63 38
ies.cacheiras@edu.xunta.es
http://www.edu.xunta.es/centros/iescacheiras

2. Para o estudio da mitoloxía serva a modo de exemplo a mostra seguinte con algunhas criaturas mitolóxicas e deuses

		HERMES MERCURIO	DIONISO BACO	**HECATONQUIROS** **CENTIMANOS** Seres da Teogonía, que tiñan cen brazos
QUIMERA Criatura mítica imposible mestura de león, cabra e dragón	MINOTAURO Criatura mítica medio home, medio touro		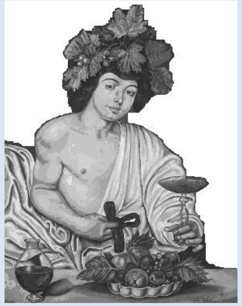	

3. Para o estudio da literatura serva a modo de exemplo a mostra seguinte con algúns nomes e conceptos

O poeta que escribiu sobre a Guerra de Troia e as aventuras de Odiseo/Ulises	O poema que narra a Guerra de Troia/Ilión	O poema que narra as aventuras de Odiseo/Ulises	Illa na que reinou Odiseo/Ulises	1 Poesía narrativa. 2 Versos longos, todos iguais. 3 Cantada por un aedo ante o pobo 4 Evoca a gloria dos heroes do pasado
HOMERO	LA ILÍADA	LA ODISEA	ÍTACA	ÉPICA EPOPEIA

Costenla, 36 Cacheiras
15883 Teo -A Coruña-
(981 80 63 32 FAX 981 80 63 38
ies.cacheiras@edu.xunta.es
http://www.edu.xunta.es/centros/iescacheiras

4. Tamén elaboramos preguntas de opcións (tipo "TRIVIAL")

1.- As guerras púnicas enfrontaron a... A. persas contra gregos B. romanos contra gregos. C. romanos contra cartaxineses	**2.- "Veni, vidi, vici" dixo...** A. Napoleón ao conquistar Exipto. B. Xulio César ao conquistar Britania.. C. Mussolini ao conquistar Etiopía
RESPOSTA CORRECTA: C Durante os séculos III e II a. de C. tiveron lugar tres guerras entre Cartago e Roma. As tres acabaron coa vitoria de Roma e nelas dirimíase a primacía do Mediterráneo. Na primeira, Roma fíxose co control de Sicilia, Sardinia e Córsega. Na segunda, conquistou Hispania; e na terceira, Cartago foi destruída. Desta forma, Roma fíxose co control absoluto do Mediterráneo.	RESPOSTA CORRECTA: B Logo dos seus éxitos nas Galias, tan perfectamente descritos por el mesmo no seu Comentario sobre a guerra das Galias, César dirixe unha expedición a Britania, durante a que se lle atribúe esa coñecida frase.

Costenla, 36 Cacheiras
15883 Teo -A Coruña-
(981 80 63 32 FAX 981 80 63 38
ies.cacheiras@edu.xunta.es
http://www.edu.xunta.es/centros/iescacheiras

VII Criterios de cualificación e promoción do alumnado.

VII.1 Criterios de cualificación

1.- A cualificación de cada trimestre virá dada por :

- As respostas a preguntas escritas propostas: 120 en total, imprescindibles para aprobar a materia.
- Facemos unha proba escrita por avaliación, imprescindible para aprobar a materia:
  - O exame constará de 15 a 20 cuestións para resolver, que se cualificarán de forma proporcional ao se contido en 0,5; 1 ou 2 puntos.
- A actitude de cada alumno nas múltiples actividades desenvolvidas nas clases (lectura de libros, comentario de vídeos, guías de películas vistas en clase, participación nos xogos e pequenos xogos didácticos realizados como unha actividade máis nas horas de clase.
- En cada avaliación puntuaremos ós nosos alumnos da seguinte maneira:
  - Actitude e participación e traballos nas clases : 20%.
  - Exames: 80 %

A CUALIFICACIÓN DAS AVALIACIÓNS 1ª E 2ª SERÁ O ENTEIRO CORRESPONDENTE E NON SE TERÁN EN CONTA OS DECIMAIS.

VII.2 Cualificación final do curso.

VII.2.1 3ª Avaliación e Final.

A cualificación será a media das 3 avaliacións do curso aplicando os redondeos correspondentes.

VII.3 Criterios de promoción e obtención do título.

Tanto para obter a promoción coma o título da ESO deben ter unha nota final superior ao 5.

No caso de haber alumnado que non alcance a media final mínima de 5, farase unha última proba escrita, antes da avaliación fina, coa que podan recuperar a parte ou partes da materia que non teñan superada.

Costenla, 36 Cacheiras
15883 Teo -A Coruña-
(981 80 63 32 FAX 981 80 63 38
ies.cacheiras@edu.xunta.es
http://www.edu.xunta.es/centros/iescacheiras

C. Elementos finais da programación comúns a todas as materias do Departamento.

VIII. Indicadores de logro para avaliar o proceso do ensino e a práctica docente.

Indicadores de logro	Escala					Escala			
Proceso de ensino:	1	2	3	4	**Práctica docente:**	1	2	3	4
1.- O nivel de dificultade foi adecuado ás características do alumnado?					1.- Como norma xeral fanse explicacións xerais para todo o alumnado				
2.- Conseguiuse crear un conflito cognitivo que favoreza a aprendizaxe?					2.- Ofrécese a cada alumno/a as explicacións individualizadas que precisa?				
3.- Conseguiuse motivar para conseguir a súa actividade intelectual e física?					3.- Elabóranse actividades de distinta dificultade atendendo á diversidade				
4.- Conseguiuse a participación activa de todo o alumnado?					4.- Elabóranse probas de avaliación de distinta dificultade para os alumnos con NEAE?				
5.- Contouse co apoio e implicación das familias no traballo do alumnado?					5.- Utilízanse distintas estratexias metodolóxicas en función dos temas a tratar?				
6.- Mantívose un contacto periódico coa familia por parte do profesorado?					6.- Intercálase o traballo individual e en equipo?				
7.- Tomouse algunha medida curricular para atender ao alumnado con NEAE?					7.- Poténcianse estratexias de animación á lectura e de comprensión e expresión oral?				
8- Tomouse algunha medida organizativa para atender ao alumnado con NEAE?					8.- Incorpóranse as TIC aos procesos de ensino - aprendizaxe				
9.- Atendeuse adecuadamente á diversidade do alumnado?					9.- Préstase atención aos temas transversais vinculados a cada estándar?				
10.- Usáronse distintos instrumentos de avaliación?					10.- Ofrécese ao alumnado de forma inmediata os resultados das probas/exames, etc.?				
11.- Dáse un peso real á observación do traballo na aula?					11.- Coméntase co alumnado os fallos máis significativos das probas /exames, etc?				
12.- Valorouse adecuadamente o traballo colaborativo do alumnado dentro do grupo?					12.- Dáselle ao alumnado a posibilidade de visualizar e comentar os seus fallos?				
					13.- Cal é o grao de implicación nas funcións de titoría e orientación do profesorado?				
					14.- Realizáronse as ACS propostas e aprobadas?				
					15.- As medidas de apoio, reforzo, etc establécense vinculadas aos estándares				
					16.- Avalíase a eficacia dos programas de apoio, reforzo, recuperación, ampliación,.. ?				

Costenla, 36 Cacheiras
15883 Teo -A Coruña-
(981 80 63 32 FAX 981 80 63 38
ies.cacheiras@edu.xunta.es
http://www.edu.xunta.es/centros/iescacheiras

IX. Organización das actividades de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes.

NON PROCEDEN

X. Organización dos procedementos que lle permitan ao alumnado acreditar os coñecementos necesarios en determinadas materias, no caso do bacharelato.

Nos primeiros dous meses do curso académico facemos, en 2º BAC un repaso e ampliación do visto en GREGO I. Ao que rematamos este repaso, facemos un exame de toda a materia, que serve como proba para acreditar os coñecementos para o alumnado que non cursou GREGO I. Durante este tempo o alumnado que estea nesta situación recibe unha atención personalizada e, nos casos que tivemos ata o de agora, o 100% do alumnado superou así a materia pendente.

No caso de que non se supere esta proba, darémoslle dúas oportunidades máis para facelo, unha no primeiro trimestre, en decembro, e outra no segundo, en febreiro.

XI. Deseño da avaliación inicial e medidas individuais ou colectivas que se poidan adoptar como consecuencia dos seus resultados.

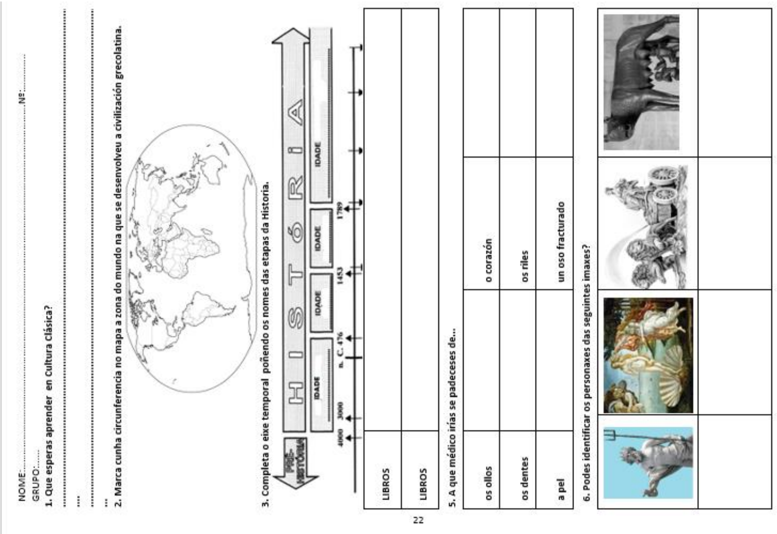

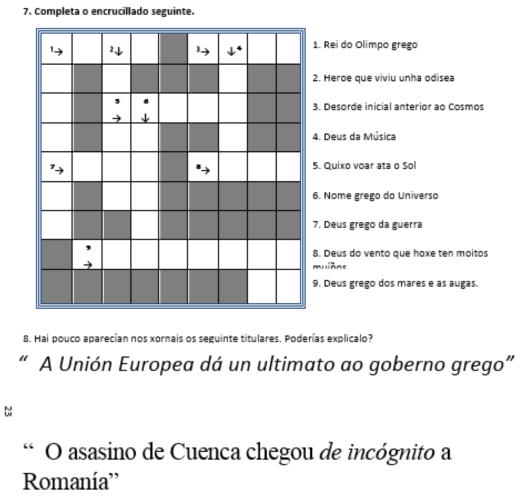

Costenla, 36 Cacheiras
15883 Teo -A Coruña-
(981 80 63 32 🖹 FAX 981 80 63 38
ies.cacheiras@edu.xunta.es
http://www.edu.xunta.es/centros/iescacheiras

XII. Medidas de atención á diversidade.

XII.1 Medidas ordinarias

<table>
<tr><th colspan="3">Organizativas</th><th colspan="2">Curriculares</th></tr>
<tr><td rowspan="3">1. Adecuación da estrutura organizativa do centro e/ou da aula para algún alumno/a ou grupo?</td><td>a)Tempos diferenciado, horarios específicos, etc.</td><td>NON PROCEDEN</td><td colspan="2" rowspan="3">1. Adaptación metodolóxica para algún alumno/grupo como traballo colaborativo en grupos heteroxéneos, titoría entre iguais, aprendizaxe por proxectos, etc.</td></tr>
<tr><td>b) Espazos diferenciados</td><td>NON PROCEDEN</td></tr>
<tr><td>c) Materiais e recursos didácticos diferenciados</td><td>NON PROCEDEN</td></tr>
<tr><td colspan="2">2. Desdobramento de grupos</td><td>NON PROCEDEN</td><td colspan="2">2. Adaptación dos tempos e/ou os instrumentos de avaliación para algún alumno/a

O alumnado con dificultades disporá do tempo que requira para facer as probas escritas e a profesora asegurarase da boa comprensión dos enunciados.</td></tr>
<tr><td colspan="2">3. Reforzo educativo e/ou apoio de profesorado con dispoñibilidade horaria</td><td>1 SESIÓN</td><td colspan="2">3. Programa de reforzo en áreas instrumentais (LC/LG/MT) para alumnado de 1º e 2º da ESO</td></tr>
<tr><td colspan="2">4 Medidas propostas para o alumno enviado á aula de convivencia</td><td>NON PROCEDEN</td><td rowspan="2">4. Programa específico para alumnado repetidor da materia. Aplicación do programa</td><td rowspan="2">NON PROCEDEN</td></tr>
<tr><td colspan="2">5. Desenvolvemento de programas de habilidades sociais</td><td>NON PROCEDEN</td></tr>
</table>

Costenla, 36 Cacheiras
15883 Teo -A Coruña-
(981 80 63 32 FAX 981 80 63 38
ies.cacheiras@edu.xunta.es
http://www.edu.xunta.es/centros/iescacheiras

XII.2 Medidas extraordinarias

<table>
<tr><th colspan="3">Organizativas</th><th colspan="2">Curriculares</th></tr>
<tr><td colspan="2">1. Alumnado que recibe apoio por profesorado especialista en PT/AL</td><td>NON EXISTE</td><td>1. Adaptacións Curriculares na materia</td><td>NON EXISTE</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Alumnado Estranxeiro</td><td>2. Grupo de adquisición da lingua para alumnado estranxeiro</td><td>NON EXISTE</td><td>2. Agrupamento flexible/específico para a materia</td><td>NON EXISTE</td></tr>
<tr><td>3.Grupo de adaptación da competencia curricular</td><td>NON EXISTE</td><td>3. Programa de Mellora do Aprendizaxe e Rendemento (PMAR)</td><td>NON EXISTE</td></tr>
<tr><td colspan="2">4. Outras medidas organizativas: escolarización domiciliaria, escolarización combinada, etc.</td><td>NON PROCEDEN</td><td>4. Flexibilización do período de escolarización de alumnos/as</td><td>NON PROCEDEN</td></tr>
<tr><td colspan="2"></td><td></td><td>5. Descrición do protocolo de coordinación co profesorado que comparte co titular da materia, os reforzos, apoios, adaptación, etc. (Coordinación cos PT/AL/Outro profesorado de apoio/profesorado agrupamento)</td><td>NON PROCEDEN</td></tr>
</table>

XIII. Concreción dos elementos transversais que se traballarán no curso que corresponda. (art. 4.1 D. 86/2016)

- **En Cultura Clásica**

1. Comprensión lectora e expresión escrita . A comprensión lectora exercitarase nas lecturas de textos e na lectura colectiva de ***Guárdate de los idus*** de Lola González. EDICIONES SM. ISBN: 9788434847439.

Realizaremos tamén unha ficha sobre o mesmo: https://docs.google.com/document/d/1IQGipUBEHByMNVZAYWaZtSFL1lzjAvBss6KrphgY6MQ/edit?hl=es

2. A expresión oral fomentarase con pequenas exposicións na aula.

3. Emprendemento: Traballarase cos alumnos a capacidade de coñecerse a si mesmos, de identificar as propias capacidades e utilizalas con responsabilidade, sendo conscientes das súas necesidades, dos obstáculos e das oportunidades para lograr obxectivos propios e comúns.

4. Comunicación audiovisual:

5. Tecnoloxías da información e a comunicación

Costenla, 36 Cacheiras
15883 Teo -A Coruña-
(981 80 63 32 FAX 981 80 63 38
ies.cacheiras@edu.xunta.es
http://www.edu.xunta.es/centros/iescacheiras

6. Educación cívica e constitucional. Posto que Grecia e Roma son a experiencia histórica e cultural na que temos unha parte das nosas raíces e, xa que logo, algo ou moito que aprender, tanto nos puntos en que esa experiencia acadou niveis aceptables, mesmo vixentes, coma nos que estivo moi lonxe de ser progreso e modelo, con cada tema xorden comparacións e críticas desde a visión do mundo actual.

En xeral organízase do seguinte modo:

1. Co tema das linguas indoeuropeas tratamos o tema da importancia cultural das linguas ata a actualidade, a importancia da normalización, etc.

2. Coa mitoloxía trátanse as explicacións das orixes do Universo e as consecuencias que teñen nas escalas de valores das distintas culturas.ata chegar á científica

3. Co tema de Esparta e o belicismo romano tratamos a importancia da confrontación individuo-Estado, o militarismo e o belicismo, o desprezo dos bárbaros e a segregación racial.

4. Co tema de Olimpia tratamos a importancia do deporte e do espírito olímpico e o pacifismo.

5. Coa democracia ateniense e as institucións romanas falamos dos réximes políticos, das obrigas dos cidadáns, do imperialismo e, claro, da discriminación da muller.

6. De maneira esporádica xorden novos temas como a educación, a roupa e a aparencia, etc.

O importante é que a materia préstase a que eles pregunten, fagan comparacións e xulguen o mundo actual confrontándoo cun mundo que xa non existe, pero do que vimos tódolos occidentais.

XIV. Actividades complementarias e extraescolares programadas por cada departamento didáctico.

ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES DOS DEPARTAMENTOS DE LATÍN E GREGO.						
ACTIVIDADE	DATAS	LUGAR	DIRIXIDO AO ALUMNADO DE			
			2º BACH	1º BACH	4º ESO	3º ESO
VISITA A LUGO. UNHA CIDADE ROMANA	Por fixar	LUGO	X	X	X	

Costenla, 36 Cacheiras
15883 Teo -A Coruña-
(981 80 63 32 FAX 981 80 63 38
ies.cacheiras@edu.xunta.es
http://www.edu.xunta.es/centros/iescacheiras

XV. Mecanismos de revisión, avaliación e modificación das programacións didácticas en relación cos resultados académicos e procesos de mellora.

Mecanismo avaliación e modificación de programación didáctica	Escala			
Indicadores de logro				
1.- Deseñáronse unidades didácticas ou temas a partir dos elementos do currículo?				
2.- Secuenciáronse e temporalizáronse as unidades didácticas/temas/proxectos?				
3.- O desenvolvemento da programación respondeu á secunciación e temporalización?				
4.- Engadiuse algún contido non previsto á programación?				
5.- Foi necesario eliminar algún aspecto da programación prevista?				
6.- Secuenciáronse os estándares para cada unha das unidades/temas				
7.- Fixouse un grao mínimo de consecución de cada estándar para superar a materia?				
8.- Asignouse a cada estándar o peso correspondente na cualificación ?				
9.- Vinculouse cada estándar a un/varios instrumentos para a súa avaliación?				
10.- Asociouse con cada estándar os temas transversais a desenvolver?				
11.- Fixouse a estratexia metodolóxica común para todo o departamento?				
12.- Estableceuse a secuencia habitual de traballo na aula?				
13.- Son adecuados os materiais didácticos utilizados?				
14.- O libro de texto é adecuado, atractivo e de fácil manipulación para o alumnado?				
15.- Deseñouse un plan de avaliación inicial fixando as consecuencias da mesma?				
16.- Elaborouse unha proba de avaliación inicial a partir dos estándares?				
17.- Fixouse para o bacharelato un procedementos de acreditación de coñecementos previos?				
18.- Establecéronse pautas xerais para a avaliación continua: probas, exames, etc.				
19.- Establecéronse criterios para a recuperación dun exame e dunha avaliación				
20.- Fixáronse criterios para a avaliación final?				
21.- Establecéronse criterios para a avaliación extraordinaria?				
22- Establecéronse criterios para o seguimento de materias pendentes?				
23.- Fixáronse criterios para a avaliación desas materias pendentes?				
24.- Elaboráronse os exames tendo en conta o valor de cada estándar?				
25.- Definíronse programas de apoio, recuperación, etc. vinculados aos estándares?				
26.- Leváronse a cabo as medidas específicas de atención ao alumnado con NEE?				
27.- Leváronse a cabo as actividades complementarias e extraescolares previstas?				
28.- Informouse ás familias sobre criterios de avaliación, estándares e instrumentos?				
29.- Informouse ás familias sobre os criterios de promoción? (Art 21º, 5 do D.86/15)				
30.- Seguiuse e revisouse a programación ao longo do curso				
31.- Contribuíuse desde a materia ao plan de lectura do centro?				
32.- Usáronse as TIC no desenvolvemento da materia?				

A programación revisarase cada mes.

Na Memoria final de curso deixarase constancia de todas as modificacións feitas.

Costenla, 36 Cacheiras
15883 Teo -A Coruña-
(981 80 63 32 FAX 981 80 63 38
ies.cacheiras@edu.xunta.es
http://www.edu.xunta.es/centros/iescacheiras

XVII. PROXECTO LECTOR

Incluímos na nosa programación unha relación de libros recomendados en cada curso, cuxa lectura recibirá a súa conseguinte recompensa na nota. Neste sentido as recensións que realicen os estudantes sobre algúns dos libros que se recomendan, teranse en conta na cualificación sumando ata 0,5 puntos máis, sempre que teñan acadado o nivel de aprobado na materia.

Podemos sintetizar os obxectivos que pretende o Plan Lector:

• Potenciar o gusto pola lectura e as habilidades de lecto-escritura posto que constitúen o piar de calquera aprendizaxe significativo.

• Crear ambientes que favorezan o desexo de ler e axuden a concibir a lectura como unha actividade pracenteira.

• Presentar a lectura e a escritura como fontes de coñecemento e de enriquecemento lingüístico e persoal indispensables na "sociedade da información".

• Animar a afección pola lectura mediante unha selección de obras que ademais de formativas resulten atractivas para os estudantes.

• Estimular a elaboración propia de textos evitando a reprodución exacta dos contidos lidos.

• Promover a sensibilidade, a imaxinación, a creatividade e as habilidades críticas e interpretativas.

• Incentivar reflexións argumentadas e coherentes sobre a forma e o tema das lecturas que sirvan para definir miradas persoais.

• Suscitar a análise e a vivencia estética das manifestacións literarias.

• Fomentar o uso da biblioteca utilizándoa como espazo privilexiado de aprendizaxe e lecer.

Lecturas recomendas:

- ASTERIX EL GALO de Goscinny y Uderzo. Editorial: Salvat... y cualquiera de la colección de Astérix
- De Caroline Lawrence cualquiera de la colección Misterios romanos.

Ladrones en el foro Salamandra Infantil y Juvenil / 978-84-18174-33-9

Los secretos del Vesubio Salamandra Infantil y Juvenil / 978-84-18174-34-6

Los piratas de Pompeya Salamandra Infantil y Juvenil / 978-84-18174-84-1

Asesinos en Roma. Salamandra Infantil y Juvenil / 978-84-18174-86-5

Los delfines de Laurentum Salamandra Infantil y Juvenil / 978-84-7888-838-2

Los doce trabajos de Flavia Gémina Salamandra Infantil y Juvenil / 978-84-7888-918-1

Los enemigos de Júpiter Salamandra Infantil y Juvenil / 978-84-7888-946-4

Los gladiadores de Capua Salamandra Infantil y Juvenil / 978-84-7888-974-7

El coloso de Rodas Salamandra Infantil y Juvenil / 978-84-9838-026-2

El fugitivo de Corinto Salamandra Infantil y Juvenil / 978-84-9838-056-9

Costenla, 36 Cacheiras
15883 Teo -A Coruña-
(981 80 63 32 FAX 981 80 63 38
ies.cacheiras@edu.xunta.es
http://www.edu.xunta.es/centros/iescacheiras

Las sirenas de Sorrento Salamandra Infantil y Juvenil / 978-84-9838-124-5

El auriga de Delfos Salamandra Infantil y Juvenil / 978-84-9838-152-8

- De Rick Riordan la saga de Percy Jackson

El ladrón del rayo, Editorial: Salamandra

El mar de los monstruos Editorial: Salamandra

La maldición del titán Editorial: Salamandra

La batalla del laberinto Editorial: Salamandra

El último héroe del Olimpo Editorial: Salamandra

- De Lindsey Davis.

Los idus de Abril. Editora y Distribuidora Hispano Americana / 978-84-350-6278-7

Mater familias (Un caso de Flavia Albia, investigadora romana 3) B (Ediciones B) / 978-84-666-5934-5

El cementerio de las hespérides (Un caso de Flavia Albia, investigadora romana 4) B (Ediciones B) / 978-84-666-6125-6

El falso Nerón (Un caso de Flavia Albia, investigadora romana 5) B de Bolsillo (Ediciones B) / 978-84-9070-910-8

La caja de Pandora (Un caso de Flavia Albia, investigadora romana 6) B de Bolsillo (Ediciones B) / 978-84-1314-125-1

HIPATIA. LA GRAN MAESTRA DE ALEJANDRÍA. García Tur, Víctor Azabal, Mar (illu.). Editorial: Vegueta

- De Homero

LA ODISEA ILUSTRADA. Ilustraciones de Miguel Brieva. Editorial: Malpasao

LA ILÍADA. ADAPTACIÓN DEL POEMA ÉPICO DE HOMERO. Sepúlveda, Miguel Ángel. Editorial: Panini

- De mitología

LAS VALIENTES AMAZONAS. REINAS Y GUERRERAS. Gómez, Ricardo Ilustraciones de Rebeca Luciani. Editorial: Edelvives

DEUSES E HEROES DA MITOLOXÍA GREGA. Schwab, Gustav. Editorial: Lóstrego

DICCIONARIO DE MITOLOGÍA GRIEGA Y ROMANA. Dirigido por René Martín. Editorial: Espasa Calpe

- Historia

El asesinato de Sócrates. Marcos Chicot. Editorial Planeta

El asesinato de Platón. Marcos Chicot. Editorial Planeta

HIJAS DE ESPARTA. Heywood, Claire Traducción de Victor Ruiz Aldana. Editorial: Planeta

- CÓMIC

Costenla, 36 Cacheiras
15883 Teo -A Coruña-
(981 80 63 32 FAX 981 80 63 38
ies.cacheiras@edu.xunta.es
http://www.edu.xunta.es/centros/iescacheiras

300 CÓMIC DE FRANK MILLER Editorial: Norma

GLORIA VICTIS 1. LOS HIJOS DE APOLO. Fernández, Juanra Dibujo Mateo Guerrero. Editorial: Norma. 978-84-679-1870-0

GLORIA VICTIS 2. EL PRECIO DE LA DERROTA. Fernández, Juanra Dibujo Mateo Guerrero. Editorial: Norma. 978-84-679-2049-9

GLORIA VICTIS 3. NÉMESIS. Fernández, Juanra Dibujo Mateo Guerrero. Editorial: Norma. 978-84-679-2316-2

GLORIA VICTIS 4. LUDI ROMANI. Fernández, Juanra Dibujo Mateo Guerrero. Editorial: Norma. 978-84-679-3070-2

En Cacheiras a 20 de febreiro de 2022.

Xefe de Departamento:

Isabel Losada

Asdo.:Isabel Mª Losada Campa